

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ

Білинська М.М., Долженков О.О, Зелінська Н.С.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
281 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Одеса-2021

*Затверджено Вченою радою Університету Ушинського
(протокол № 2 від 30.08. 2021 р.)*

Рецензенти:

Колісніченко Н.М., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри гуманітарних та соціально-політичних наук ОРІДУ НАДУ при Президентіві України;

Рідей Н.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти дорослих НПУ імені М.П. Драгоманова.

Білинська М.М., Долженков О.О., Зелінська Н.С.

Методичні рекомендації до кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»: метод. реком. Одеса : Університет Ушинського, 2021. 42 с.

Методичні рекомендації містять комплекс вимог до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, процедури підготовки та попереднього обговорення на всіх етапах, організації процедури захисту. Для здобувачів освіти денної та заочної форм навчання.

© Університет Ушинського, 2021

© М. М. Білинська, О. О. Долженков,
Н. С. Зелінська

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1.ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ	
Вибір теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	6
Керівництво кваліфікаційною (бакалаврською) роботою	7
Етапи виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	8
Структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	9
РОЗДІЛ 2. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ	
Загальні вимоги до тексту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	15
Правила оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	15
Загальні правила покликання на використані першоджерела	17
РОЗДІЛ 3. ПРОЦЕДУРА ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ	
Підготовка до публічного захисту. Попередній захист	19
Нормоконтроль кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	21
Процедура публічного захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	22
Оцінювання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	23
ДОДАТКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» є самостійним розгорнутим дослідженням, що відображає інтегральну компетентність здобувача та підбиває підсумки набутих ним програмних результатів навчання з обов'язкових компонентів, передбачених навчальним планом.

Визначальними ознаками кваліфікаційної (бакалаврської) роботи має бути самостійність, дослідницький характер, актуальність.

Кваліфікаційні роботи зберігаються відповідно до чинного законодавства протягом п'яти років, потім списуються в установленому порядку. Найкращі роботи можуть бути передані на зберігання до бібліотеки.

Метою кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є:

- систематизація й поглиблення теоретичних і практичних знань, удосконалення навичок їх використання під час вирішення конкретних завдань;
- розвиток здібностей до самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою науково-практичних досліджень;
- дослідження актуальних проблем у сфері публічного управління та адміністрування;
- творчий аналіз результатів досліджень, що були отримані, формулювання коректних висновків і положень.

У результаті виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи студенти повинні вміти:

- проводити бібліографічно-пошукову роботу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формулювати мету та завдання дослідження;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні методи в контексті завдання конкретного дослідження;
- оформлювати підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, рефератів, доповідей відповідно до чинних вимог із залученням сучасних засобів редагування й друку.

Методичні рекомендації спрямовані на забезпечення теоретичної і практичної підготовки здобувачів вищої освіти до раціонального використання й впровадження науково-методичних прийомів у практику.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Вибір теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Вибір теми є відповідальним етапом виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Студент самостійно (або за допомогою викладача кафедри) обирає тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи з переліку, затвердженого на засіданні кафедри, та погоджує її з науковим керівником, конкретизуючи та актуалізуючи. Тематика робіт розробляється кафедрою згідно з урахуванням актуальних проблем галузі й ринку праці. Здобувачам вищої освіти надається право запропонувати власну тему дослідження на розгляд кафедри (та внести її до вказаного переліку) з обґрунтуванням доцільності її дослідження.

Тема кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинна відповідати наступним вимогам:

- відповідати спеціальності, з якої студент буде захищати бакалаврську роботу;
- бути актуальною, тобто відповідати сучасній проблематиці наукових досліджень у галузі, проблемно-конкретизованою, демонструвати новизну, глибокий і, водночас, диференційований підхід та враховувати індивідуальні наукові вподобання здобувачів вищої освіти перспективам розвитку науки і практики;
- становити практичний інтерес у сфері публічного управління та адміністрування.

Під час вибору теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи доцільно враховувати:

- ступінь розробки й висвітлення досліджуваної проблеми в науковій літературі;
- можливість одержання необхідних даних для виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- здатності здобувача вищої освіти, рівень його теоретичної й практичної підготовки.

Тема має бути стилістично сформульована у вигляді одного розповідного речення. Не дозволяється обирати одну й ту саму тему двом чи більше здобувачам вищої освіти однієї групи. Після вибору та уточнення теми здобувач вищої освіти подає завідувачеві кафедри заяву з проханням про її затвердження (зразок заяви в додатку А).

Перелік тем робіт, закріплених за здобувачами вищої освіти, наукових керівників та рецензентів затверджується наказом ректора університету.

Питання про корекцію теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи вирішуються на засіданні кафедри не пізніше, ніж за 2 місяці до терміну подання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи до попереднього захисту (за

три місяці до державної атестації).

Після визначення наукового керівника, здобувач вищої освіти повинен погодити індивідуальний план роботи, заповнити завдання на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу.

До початку виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здобувач вищої освіти має ознайомитися з методичними рекомендаціями з підготовки й написання бакалаврських робіт й керуватися їх вимогами.

Керівництво кваліфікаційною (бакалаврською) роботою

Науковий керівник кваліфікаційної (бакалаврської) роботи визначається кафедрою із числа науково-педагогічних працівників з ученим званням та / або науковим ступенем.

Основні *обов'язки керівника* кваліфікаційної (бакалаврської) роботи:

- 1) допомагати у виборі теми роботи;
- 2) брати участь у складанні завдання на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу й систематично перевіряти його виконання;
- 3) надавати систематичні консультації з питань порядку, послідовності виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;
- 4) допомагати у визначенні переліку питань і практичних матеріалів, які необхідно вивчити й зібрати під час практики;
- 5) допомагати в доборі наукових джерел, інших матеріалів, які доцільно використовувати при виконанні кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- 6) консультувати за змістом кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- 7) вирішувати питання про допуск роботи до попереднього захисту на кафедрі;
- 8) складання відгуку про кваліфікаційну (бакалаврську) роботу з її ґрунтовною характеристикою.

Студент зобов'язаний подавати написані структурні частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи науковому керівнику впродовж усього періоду її написання у строки, визначені науковим керівником.

Обов'язки здобувача вищої освіти:

- 1) обрати тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- 2) скласти завдання щодо її виконання;
- 3) визначити перелік питань і практичних матеріалів, які належить вивчити й зібрати під час практик;
- 4) вивчити та узагальнити наукові джерела, які доцільно використати під час виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- 5) підготувати та захистити кваліфікаційну (бакалаврську) роботу перед екзаменаційною комісією, продемонструвавши рівень своєї кваліфікації, вміння самостійно здійснювати науковий пошук і вирішувати конкретні науково-практичні завдання.

Завершена, оформлена належним чином та прошита кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна бути подана здобувачем вищої освіти науковому керівникові для написання висновку у визначений термін.

Етапи виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи після вибору та формулювання теми умовно поділено на такі *етапи*:

- складання завдання на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу, індивідуального календарного плану-графіку виконання роботи (додаток Б). Складання індивідуального календарного плану-графіку роботи сприяє своєчасному та якісному її виконанню. План складається з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, своєчасно надавати науковому керівникові проміжні звіти про результати власного дослідження.

1. Пошук наукових першоджерел за темою, їх аналіз, складання бібліографії.

2. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

3. Підготовка першого варіанту теоретичної частини:

а) обґрунтування актуальності обраної теми;

б) постановка мети і конкретних завдань дослідження;

в) визначення об'єкта та предмета дослідження;

г) вибір методів проведення дослідження.

4. Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.

5. Статистичний аналіз отриманих результатів.

6. Інтерпретація отриманих результатів дослідження.

7. Формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів.

8. Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.

9. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.

10. Перевірка на плагіат.

11. Проходження попереднього захисту роботи на кафедрі, її доопрацювання з урахуванням зауважень.

12. Подання остаточного варіанта роботи зовнішньому рецензентові.

13. Підготовка до публічного захисту.

14. Публічний захист.

Пошук наукових джерел за темою (наукових статей, монографій, авторефератів, текстів захищених та оприлюднених дисертацій) є важливим етапом, оскільки визначає ступінь поінформованості здобувача вищої освіти в досліджуваній галузі. Пошук має охоплювати як літературу попередніх років, так і видання останніх 5-10 років, перевага має надаватися першоджерелам. Пошук у мережі інтернет дає змогу отримати найактуальнішу інформацію про стан розробленості проблеми, найновітніші напрями сучасних досліджень та їх результати, проте вимагає виваженого та обережного підходу до оцінювання якості та ступеня наукової обґрунтованості наявних джерел. Під час пошуку й аналізу джерел слід заздалегідь подбати про підготовку бібліографії та

коректність покликань у процесі написання роботи, цитуючи й посилаючись на окремих авторів та їхні роботи, слід одразу зазначати всі необхідні дані (прізвище автора, його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку тощо). Доцільно з самого початку готувати список використаних джерел згідно з чинними вимогами в окремому файлі, що полегшить процес написання й оформлення роботи та гарантує коректність покликань.

У процесі роботи з першоджерелами (науковою літературою) слід особливо пам'ятати про **недопустимість академічного плагіату**, зокрема оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та /або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства (відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту») та інших видів порушення норм академічної доброчесності. При цьому плагіатом є не лише текстуальне запозичення, зроблені без покликань, але й запозичення ідей (думок) інших науковців, зроблених без посилань на джерела, в яких такі оприлюднені. Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати всі етапи опрацювання теми самостійно, посилаючись на всі використані ним думки, погляди, ідеї із зазначенням їх реальних авторів і джерел.

До захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, здобувач вищої освіти зобов'язаний надати на кафедру її електронну версію для здійснення перевірки академічного тексту на наявність текстових запозичень (академічного плагіату) за допомогою спеціальної програми (Strike Plagiarism). Контроль за виявленням академічного плагіату покладений на завідувача кафедри та наукових керівників. Рекомендований допустимий відсоток збігів / подібності / схожості в роботах здобувачів вищої освіти визначено рішенням кафедри та науково-методичною радою факультету і становить не більше 40%. У разі більшого відсотку збігів / подібності / схожості, якщо це впливає із специфіки теми роботи (наприклад, вимагається текстуальне наведення нормативно-правових актів) він докладно обґрунтовується у відгуку наукового керівника.

Структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота за змістом є науковою роботою з аналізом досліджуваної проблеми, яка повинна містити:

- титульний аркуш;
- анотацію;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину, яка складається з розділів, кожний з яких

звершується стислими висновками;

- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота розпочинається *титульним*

аркушем, де визначається офіційна назва закладу освіти; найменування структурного підрозділу та кафедри; прізвище, ім'я, по батькові автора; тема наукової роботи; прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання наукового керівника; прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання зовнішнього рецензента; вказівка про допуск роботи до захисту, місто та рік написання роботи (зразок титульного аркуша наведено в додатку В).

Зміст містить назви усіх структурних компонентів роботи: вступ, заголовки розділів і підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки (якщо вони є) із вказівкою номера сторінки, на якій розпочинається цей структурний елемент роботи. Зміст зручно оформлювати у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один із яких містить назви розділів, підрозділів, а інший – нумерацію сторінок; зовнішні межі (рамки) таблиці не відображають (приклад оформлення змісту подано в додатку Г).

Перелік умовних позначень є обов'язковою структурною частиною кваліфікаційної (бакалаврської) роботи й оформлюється у разі використання маловідомих скорочень, специфічної термінології, позначень тощо. Він подається у вигляді окремого списку, який розміщується після змісту, перед вступом. У разі використання скорочень чи подібних позначень у роботі менше 3 (трьох) разів заносити їх до переліку умовних позначень не потрібно. У цьому випадку достатньо після першого використання такого позначення в роботі вказати на його повне значення. Перелік умовних позначень друкують двома колонками: у лівій колонці в алфавітному порядку скорочення, у правій – їх розшифровку.

Приклад оформлення переліку умовних позначень:

АТУ – адміністративно-територіальний устрій
ЦНАП – центр надання адміністративних послуг

Вступ (від 2 до 3 сторінок) розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження. У вступі необхідно зазначити актуальність обраної теми, мету й завдання роботи, обґрунтувати вибір об'єкта і предмета дослідження, її наукове та / або практичне значення, надати коротку характеристику джерел та огляд літератури з обраної теми, визначити методи та способи вирішення поставлених завдань, вказати базу дослідження, зазначити, на яких наукових заходах (конференціях) висвітлено результати дослідження (за наявності), описати структуру роботи.

Сутність основних структурних елементів вступу.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження, – формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми. Після обґрунтування необхідності розробки теми, необхідно показати ступінь її розробленості, висновком із чого буде виділення напряму дипломного дослідження у вигляді проблеми.

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення (загальні, обрані для дослідження, явища або

процеси в сфері публічного управління та адміністрування).

Предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та міститься в межах об'єкта. Повторює тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом. Як запланований результат відображає спрямованість досліджень і за змістом відповідає темі роботи.

Завдання дослідження повинні бути чітко сформульованими та зображати тематику дослідження. Вони формулюються у формі переліку дій:

«вивчити ...», «проаналізувати ...», «встановити ...», «обґрунтувати ...» та ін. Формулювати завдання слід якомога ретельніше, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів і підрозділів дипломної роботи. Це важливо й тому, що назви таких розділів дипломної роботи здобувача освіти мають відповідати конкретним завданням і результатам дослідження. Мету і завдання дослідження, а також головний результат треба обов'язково **досягнути**.

Методи дослідження – перелік методів, методик, які використані для досягнення поставленої у кваліфікаційній (бакалаврській) роботі мети. Обґрунтований вибір методів спирається передусім на розуміння специфіки об'єкта і предмета дослідження, а конкретні методики визначаються поставленими задачами й умовами проведення дослідження. Обґрунтування вибору методів дослідження повинно бути наведено в практичній частині роботи.

Практичне значення одержаних результатів може виражатися в різних формах, що визначається характером самої роботи. Має містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ та організацій.

Апробація результатів дослідження (за наявності) наводяться дані щодо участі автора в конференціях та його публікацій)). Апробація результатів кваліфікаційної (бакалаврської) роботи не є обов'язковою умовою допуску роботи до захисту.

Основна частина роботи складається з розділів та підрозділів залежно від специфіки обраної теми. Здобувач вищої освіти повинен узгодити з науковим керівником план та структуру роботи, її основні завдання і порядок роботи. Науковий керівник здійснює контроль за виконанням здобувачем вищої освіти погодженого графіку роботи. Усі дані записуються в індивідуальному завданні здобувача вищої освіти на виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

У *першому розділі* основної частини розглядаються теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, наводиться ретроспективний огляд науково-економічної та методичної літератури, аналізуються різні погляди, наводиться їх наукова класифікація, дається порівняльний аналіз меж доцільного використання тих чи інших методів, обґрунтовується остаточний вибір методів вирішення визначеної проблеми, досліджуються основні чинники впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. При підготовці цього розділу необхідно встановити, що зроблено з обраної тематики науковцями.

Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження повинні містити елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних досліджень.

Результатом теоретичного розділу повинно бути обґрунтування інструментів і методів вирішення проблеми.

У *другому розділі* здобувач освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій. Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити дипломний аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. При виконанні аналітико-дослідницького розділу здобувач освіти використовує фактичні матеріали, зібрані під час проходження переддипломної практики. Ці матеріали повинні бути достатньо повними і достовірними, щоб на їх базі можна було проаналізувати стан справ, розкрити резерви і намітити шляхи їх використання, а також усунути розкриті недоліки в роботі. Слід уникати непотрібних відомостей, відбираючи тільки ті, які будуть використані для обґрунтування висновків і рекомендацій роботи.

Також у цьому розділі на базі теоретичних узагальнень та аналізу стану досліджуваної проблеми обґрунтовуються нові підходи до її вирішення, теоретичні, методичні та практичні пропозиції, а також організаційні та фінансово-економічні заходи щодо усунення виявлених недоліків, удосконалення управлінської діяльності тощо.

Кожний розділ кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинен закінчуватися коротким узагальненням та висновками зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

У роботі може бути більш ніж 2 розділи, якщо того вимагає логіка дослідження. У такому випадку структура роботи обґрунтовується у відгуку наукового керівника.

Висновки. Основна частина дипломної роботи завершується висновками, в яких автор послідовно узагальнює результати дипломної роботи, формулює висновки та пропозиції за кожним розділом і роботою в цілому відповідно до поставлених завдань.

Тут відображаються найбільш важливі наукові та практичні результати, отримані в роботі, їх значення для практичного застосування.

Формулюючи висновки, потрібно зробити акцент на кількісних і якісних характеристиках отриманих результатів, обґрунтувати їх достовірність.

Характеризуючи основні теоретичні та практичні результати, здобувач освіти відзначає ступінь вирішення завдань дипломної роботи, що ним виконана.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна завершуватися списком використаних джерел, які використані під час її підготовки й написання та на які є покликання в тексті наукової роботи. Список використаних джерел відображає ступінь вивченості розглянутої проблеми, і повинен містити всі назви праць та документів, на які зроблено покликання в роботі.

Під час написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здобувач вищої освіти повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати, чи на ідеях і висновках яких базуються проблеми, завдання й питання, вивченню яких присвячена його робота. Такі покликання дають змогу іншим дослідникам відшукати документи і перевірити достовірність відомостей щодо цитування кожного документа, знайти необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно подавати відповідно до вимог стандарту (ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання). Список використаних джерел подають за алфавітним принципом: український алфавіт береться за основу для подання літератури, написаної кирилицею, англійський – для літератури латинських абеток. Мінімальна кількість наведених у списку використаних джерел – 35 найменувань (монографії, статті, збірники тощо). Включена до списку література нумерується наскрізно від першої до останньої назви.

Додатки наводяться в кінці роботи після списку використаних джерел. Додатки можуть включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття кваліфікаційної (бакалаврської) роботи (таблиці, графіки, глосарії, методи, ілюстрації, рекомендації щодо впровадження тощо) і наводяться тільки в разі необхідності. Розміщувати додатки слід у порядку появи покликань на них у тексті кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і позначатися послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» і т. ін. Позначення «Додаток ...» робиться у правому верхньому кутку аркуша, нижче симетрично до тексту розміщується назва додатка.

Загальний обсяг кваліфікаційної (бакалаврської) роботи рекомендовано у обсязі 40-50 сторінок (без урахування списку використаних джерел та додатків). Титульна сторінка не нумерується.

На внутрішньому боці обкладинки після тексту роботи вклеюється конверт формату А5, до якого вміщуються:

- письмова рецензія;
- відгук наукового керівника кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- завдання на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу.
- документи про апробацію результатів роботи (ксерокопії програм конференцій, наукових семінарів тощо, а також опублікованих наукових статей, тез наукових доповідей тощо) – за наявності.

РОЗДІЛ II

ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Загальні вимоги до тексту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота є науковим дослідженням, у зв'язку з чим мовне оформлення тексту має відповідати загальним головним вимогам наукового стилю викладу. Для наукового тексту притаманний формально-логічний спосіб подання матеріалу, смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Об'єктивність викладу забезпечується також і вказівками на джерело повідомлення чи певної думки. У процесі мовного оформлення слід дотримуватися смислової точності та ясності як ознак науковості інформації. Необхідно стежити, аби ідея роботи не губилася в текстах розділів та підрозділів, а її головна думка наскрізно проходила через увесь текст.

У сучасній науковій літературі особовий стиль викладення матеріалу змінюється на безособовий: займенник «я» не вживається, а займенник «ми» поступово виходить із ужитку. Безособовий стиль передбачає такі формулювання: «Можна вважати..., виявлено..., доведено..., розроблений комплексний підхід...».

Під час написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи слід дотримуватися таких вимог до тексту:

- чіткість побудови та викладу матеріалу;
- логічна послідовність;
- переконливість і достатність аргументації;
- лаконічність і точність визначень та формулювань;
- конкретність результатів дослідження;
- адекватні засоби опрацювання даних (математична статистика, якісний аналіз);
- обґрунтованість висновків та рекомендацій тощо.

Правила оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна бути виконана друкованим способом за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Обсяг основного тексту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинен становити не менше 40 сторінок комп'ютерного набору (без урахування списку використаних джерел і додатків). Текст кваліфікаційної (бакалаврської) роботи необхідно друкувати з міжрядковим інтервалом 1,5 (до тридцяти рядків на сторінці); поля: верхнє та нижнє – 25 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 мм; шрифт – Times New Roman, кегль – 14. Друк повинен бути чітким, чорного кольору.

Заголовки основних структурних частин кваліфікаційної (бакалаврської) роботи друкують великими літерами симетрично до тексту, напівжирним шрифтом, наприклад:

ЗМІСТ

Заголовки підрозділів (параграфів) друкують з абзацу звичайним шрифтом. Крапку в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапками.

Відстань між заголовками основних структурних частин кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам; заголовками підрозділів (параграфів) та текстом – 1 інтервалу.

Кожну структурну частину кваліфікаційної (бакалаврської) роботи слід починати з нової сторінки. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці. До загального обсягу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи входить її основна частина, список використаних джерел та додатки, але всі сторінки списку використаних джерел та додатків нумеруються наскрізно.

Нумерацію сторінок, розділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№». Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ» (крапка не ставиться). Заголовок розділу друкується з нового рядка:

РОЗДІЛ 1 НАЗВА РОЗДІЛУ

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера параграфа, між якими ставиться крапка, наприклад: «1.1.». Потім у тому ж рядку зазначається заголовок підрозділу. Пункти (за їх наявності) нумерують в межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставиться крапка. Наприкінці номера повинна стояти крапка (див. рис. 1):

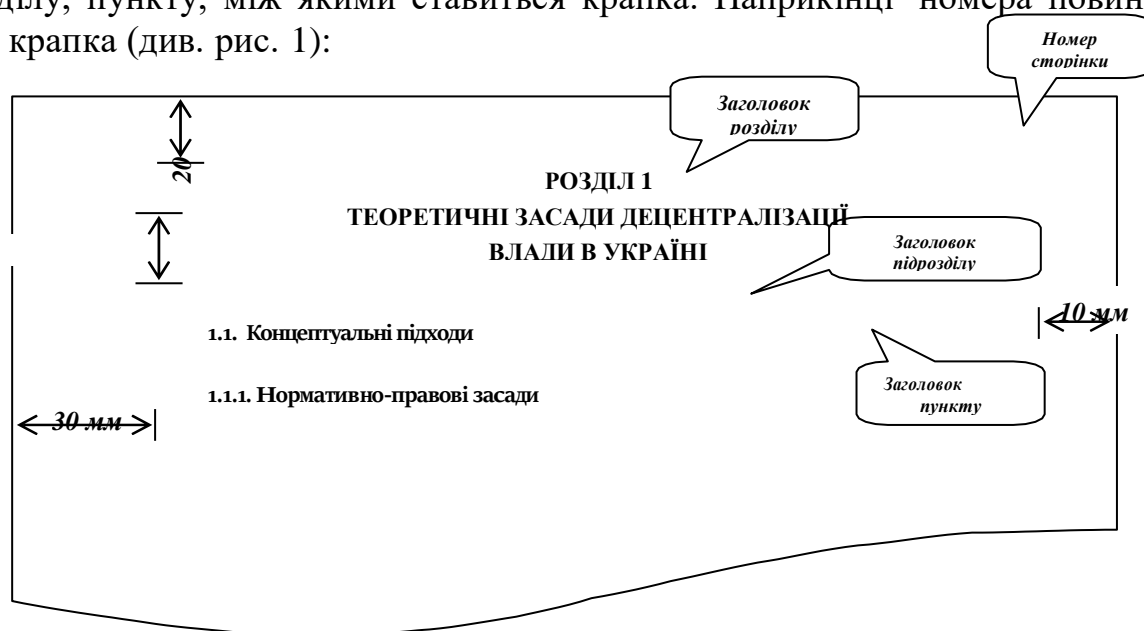

Рис. 1. Приклад розміщення тексту в основній частині

Якщо в тексті роботи використано ілюстрації (рисунок, графіки, схеми) й таблиці, то їх подають безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше. Якщо ілюстрація чи таблиця мають формат більший за А 4, то її можна розмістити в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу й порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва й пояснювальний підпис розміщують безпосередньо під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому кутку над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу й порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу).

Якщо частина таблиці переноситься на наступну сторінку, то слово «таблиця» і її номер вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують її номер. Наприклад: продовження табл. 1.2.

Назви граф у таблиці пишуться з великої літери, підзаголовки – з маленької, якщо вони складають одне речення із заголовком. Якщо вони самостійні, то пишуться з великої літери.

Формули у кваліфікаційній (бакалаврській) роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу й порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Загальні правила покликання на використані першоджерела

Для підтвердження власних аргументів покликанням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше його скорочення може спотворити зміст, закладений автором. Кожна цитата обов'язково супроводжується покликанням на джерело.

При цитуванні певної думки слід обов'язково вказувати джерело, з якого взято цитату, і точно зазначити сторінку. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати потрібно починати і закінчувати лапками й наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручування думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині,

наприкінці).

Використовуючи інформацію з джерел, наведених у списку наприкінці роботи, потрібно робити покликання: а) на джерело в цілому; б) на декілька джерел одразу; в) на певну сторінку окремого джерела. Покликання на джерела в тексті роботи подають у квадратних дужках; номер джерела у покликанні має відповідати його номеру в списку використаних джерел. Наприклад: а) одне число [24]; б) декілька номерів джерел, які розділяються крапкою з комою [2; 4; 5; 17]; в) номер джерела із зазначенням сторінки або сторінок [123, с. 24] або [89, с. 145–147].

У випадку покликання на авторів їх ініціали пишуть перед прізвищем, у бібліографічному описі на першому місці ставлять прізвище, а потім – ініціали.

Усі джерела у списку подаються тією мовою, якою вони видані. Список починається з джерел українською та російською мовами. Література іноземними мовами наводиться в кінці списку. Відомості про джерела, які включено до списку, подаються згідно з вимогами державного стандарту. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено в додатку Е.

РОЗДІЛ 3

ПРОЦЕДУРА ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Підготовка до публічного захисту. Попередній захист.

Підготовка до публічного захисту та публічний захист є логічним завершенням виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Кафедрою встановлюються контрольні терміни звітування здобувача вищої освіти.

Не пізніше ніж за 1 місяць до захисту відбувається попереднє обговорення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи (попередній захист), яке проходить на засіданні випускової кафедри (або спільного засідання кафедр, за потребою чи у випадку з міждисциплінарною темою).

Після врахування всіх зауважень керівника здобувач вищої освіти завершує оформлення роботи й подає її керівникові для підсумкової перевірки відповідності встановленим вимогам. Керівник з'ясовує ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам, засвідчує відсутність плагіату та належний ступінь оригінальності тексту. За умови належного виконання роботи керівник допускає її до попереднього захисту. Здобувач вищої освіти подає на попередній захист завершену роботу, але не прошиває її. У разі виявлення несуттєвих недоліків йому може бути надано певний термін для їх усунення.

Після попереднього захисту за умови успішного його проходження та повної відповідності кваліфікаційної (бакалаврської) роботи встановленим вимогам, доопрацювання роботи згідно з пропозиціями і зауваженнями (за необхідності), вона зшивається у тверду обкладинку. Завершена, оформлена належним чином та прошита кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна бути подана здобувачем вищої освіти рецензенту та керівникові для написання, відповідно, рецензії та відгуку.

Рецензування кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здійснюють висококваліфіковані викладачі, які є фахівцями з відповідної спеціальності та працюють в інших закладах вищої освіти. Рецензія містить також і рекомендації щодо оцінки роботи.

Здобувач вищої освіти має право ознайомитися зі змістом рецензії на свою роботу не пізніше, ніж за день до захисту.

Завершена, оформлена належним чином та прошита кваліфікаційна (бакалаврська) робота, а також подання з висновком не пізніше ніж за 3(три) дні до початку захистів кваліфікаційних (бакалаврських) робіт в екзаменаційних комісіях мають бути надані на кафедру. У подані керівник повинен охарактеризувати діяльність випускника під час виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. У разі надання негативного відгуку на кваліфікаційну (бакалаврської) роботу науковим керівником, такий відгук повинен бути розгорнутим і містити: обґрунтування актуальності теми, логічності і структури викладання матеріалу, якості огляду й аналізу літератури, коректності посилань на наведені в тексті цитати інших авторів, коректності й обґрунтованості вибору методів дослідження, якості емпіричного

матеріалу, коректності формулювання власних висновків, відповідності висновків меті та завданням роботи, апробацію результатів дослідження.

За результатами обговорення на засіданні кафедри ухвалюється рішення про недопущення до захисту кваліфікаційних (бакалаврських) робіт здобувачів вищої освіти, які не виконали індивідуального навчального плану та / або не подали у встановлений термін підготовлену до захисту кваліфікаційну (бакалаврську) роботу. У разі невідповідності роботи визначеним вимогам, зокрема, якщо у встановлені терміни науковому керівнику подана робота, яка не відповідає визначеним вимогам щодо змісту чи форми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, то керівник повертає роботу на доопрацювання.

Якщо робота з позитивним відгуком наукового керівника надійшла своєчасно до рецензента, який виявив, що вона не відповідає визначеним вимогам щодо змісту чи форми роботи, то рецензент надає рецензію на роботу з негативною оцінкою. Така робота допускається до захисту перед екзаменаційною комісією (ЕК), яка з урахуванням особистого ознайомлення членів комісії з роботою, урахуванням оцінки роботи рецензентом та її захисту здобувачем вищої освіти ухвалює рішення більшістю голосів від складу комісії про її оцінку.

Якщо у кваліфікаційній (бакалаврській) роботі виявлено науковим керівником, рецензентом чи членом ЕК плагіат, то залежно від того, на якому етапі він був виявлений: на таку роботу пишеться негативний відгук науковим керівником з недопущенням роботи до захисту перед ЕК, або негативна рецензія рецензентом, або робота оцінюється незадовільною оцінкою екзаменаційною комісією (якщо плагіат був виявлений під час захисту роботи).

Нормоконтроль кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

З метою забезпечення належного оформлення кваліфікаційних (бакалаврських) робіт, відповідно до вимог здійснюється нормоконтроль якості виконання кваліфікаційних (бакалаврських) робіт.

Нормоконтроль проводиться лаборантом кафедри під час подання кваліфікаційних (бакалаврських) робіт на кафедру.

Контролюється:

- відповідність назви роботи наказу із закріпленням теми;
- дотримання технічних вимог до оформлення роботи, наведених у цих методичних рекомендаціях;
- дотримання вимог до структури роботи;
- ідентичність назв розділів і підрозділів у змісті та в тексті роботи;
- наявність відгуку наукового керівника та рецензії;
- наявність ксерокопій друкованих статей та / або тез наукових доповідей (за наявності);
- наявність звіту подібності кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- наявність електронного варіанту роботи.

Електронний варіант роботи повинен бути повністю ідентичним за змістом роботі на паперовому носії. Усі розділи роботи повинні знаходитися

в одному файлі. Формат файлу повинен бути прийнятним для перевірки на плагіат (підтримуються формати файлів doc, docx, pdf, odt, які не містять елементів захисту).

Файл повинен мати назву за таким шаблоном:

- Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти українською мовою;
- Рік випуску.

Приклад: Петров_С_К_2022

Якщо робота відповідає зазначеним вимогам, лаборант реєструє її у відповідному журналі обліку. Кваліфікаційна (бакалаврська) робота, яка несвоєчасно подана на реєстрацію та на перевірку на плагіат і не відповідає встановленим вимогам, до захисту не допускається.

Процедура публічного захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Кваліфікаційну (бакалаврську) роботу здобувач вищої освіти захищає прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) у присутності наукового керівника.

Для захисту кваліфікаційних (бакалаврських) робіт наказом ректора створюється екзаменаційна комісія (ЕК) зі складу найбільш досвідчених працівників професорсько-викладацького складу. Комісія проводить свої засідання відкрито та згідно із затвердженим графіком роботи.

Не пізніше ніж за день до початку захистів кваліфікаційних (бакалаврських) робіт на поточній сесії секретарем передається у відповідну ЕК, у якій буде відбуватися захист роботи:

- кваліфікаційна (бакалаврська) робота;
- подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- письмова рецензія;
- відгук наукового керівника;
- висновок кафедри про допуск здобувача вищої освіти до захисту;
- звіт подібності кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;
- документи, що вказують на практичне застосування роботи (за наявності);
- ксерокопії друківаних статей та/або тез наукових доповідей тощо (за наявності);

У визначений день здобувач вищої освіти повинен з'явитися для публічного захисту роботи. На захист здобувач вищої освіти повинен підготувати доповідь, у якій варто представити свою роботу в стислому вигляді:

- обґрунтувати актуальність та окреслити проблематику за темою дослідження;
- визначити об'єкт і предмет дослідження;
- стисло викласти найбільш важливі положення та основний зміст роботи;
- описати методику й результати дослідження;
- окреслити можливості практичного використання результатів роботи;
- представити основні висновки, які були одержані під час написання роботи;
- визначити перспективи подальших досліджень з обраної тематики.

Завершуючи виступ, здобувач вищої освіти має вказати, які його пропозиції вже впроваджено або заплановано до впровадження; де ще доцільно, на його думку, застосувати результати дослідження та яка їх практична цінність. На виступ здобувача вищої освіти перед ЕК відводиться до 10 хвилин. Текст доповіді здобувача вищої освіти на захисті кваліфікаційної (бакалаврської) роботи має бути погоджено з науковим керівником.

Рекомендовано підготувати презентацію, використовуючи сервіси для її створення (Google Slides, Prezi, Power Point та ін.).

Після виголошення доповіді здобувачеві вищої освіти ставляться запитання з теми роботи, на які він повинен дати вичерпні та обґрунтовані відповіді. Після відповіді на всі запитання оголошується зміст рецензії, а також слово може бути надано керівнику кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Виступ та відповіді на запитання, зауваження й побажання, зазначені в рецензії на роботу загалом, повинні показати найвищий рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.

Оцінювання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

За результатами захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи ЕК ухвалює рішення про оцінку знань, а також про присвоєння здобувачам вищої освіти кваліфікації та видачі дипломів на засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів ЕК, які беруть участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним. Рішення ЕК оголошує здобувачам вищої освіти голова в усній формі прилюдно в день захисту кваліфікаційних (бакалаврських) робіт із занесенням результатів до протоколу засідання ЕК. Помилки та виправлення у протоколах не допускаються.

Повторний захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи з метою підвищення оцінки заборонений.

У разі незгоди з оцінкою, здобувач вищої освіти може подати заяву чи скаргу з питань порушення прав або необ'єктивної оцінки голови ЕК, який їх розглядає та ухвалює відповідні рішення.

Здобувачеві вищої освіти, який отримав на захисті кваліфікаційної (бакалаврської) роботи перед ЕК незадовільну оцінку, не присвоюється освітній ступінь бакалавра, не видається диплом і він відраховується з Університету Ушинського з виданою академічною довідкою встановленого зразка. У таких випадках ЕК ухвалює рішення про повторний захист роботи з доопрацюванням або написанням роботи на нову тему, визначену кафедрою. Вказане рішення фіксується в протоколі засідання ЕК. Такий здобувач вищої освіти допускається до повторного захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи протягом трьох років після закінчення Університету Ушинського. Якщо незахищена робота отримала позитивну рецензію рецензента і ЕК ухвалила рішення про можливість повторного захисту роботи з доопрацюванням, то здобувач вищої освіти може захищати ту саму роботу з урахуванням висловлених зауважень. У разі наявності негативної рецензії, отримання негативної оцінки на захисті, ЕК ухвалює рішення про написання роботи на нову тему.

Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи в час роботи ЕК щодо атестації здобувачів вищої освіти

без поважної причини, його відраховують з Університету Ушинського. У протоколі засідання ЕК зазначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання екзаменаційної комісії. Захистити кваліфікаційну (бакалаврську) роботу у такому випадку здобувач вищої освіти може за правилами, описаними вище.

У разі неявки здобувача вищої освіти з поважних причин для захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на день, визначений розкладом захисту робіт, такий здобувач вищої освіти після пред'явлення документа, що підтверджує поважність причин відсутності на захисті, може захистити кваліфікаційну (бакалаврську) роботу в інший день, але в межах часу роботи відповідної ЕК щодо атестації здобувачів вищої освіти.

Під час захисту кваліфікаційних (бакалаврських) робіт ведеться протокол засідання ЕК, у якому відображаються всі запитання до здобувача вищої освіти.

Кваліфікаційні (бакалаврські) роботи після захисту передаються на профільну кафедру, яка підготувала здобувача вищої освіти, де вони зберігаються протягом п'яти років. Відповідальність за їх збереження покладається на завідувача кафедри.

По завершенні роботи ЕК її голова складає звіт, у якому відображає якісні та кількісні показники захисту, пропозиції щодо вдосконалення кваліфікаційних (бакалаврських) досліджень.

Під час оцінювання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи ЕК бере до уваги такі показники:

- актуальність обраної теми;
- чіткість формулювання об'єкта, предмета, завдань дослідження;
- логічність структури та її відповідність темі роботи;
- системність і глибина теоретичного аналізу проблеми;
- наявність огляду наукових джерел з конкретної проблематики;
- результати апробації, наявність публікацій з теми;
- достовірність та обґрунтованість висновків;
- відповідність вимогам щодо оформлення роботи;
- змістовність доповіді здобувача вищої освіти про основні результати дослідження;
- ступінь володіння здобувачем вищої освіти матеріалом дослідження;
- чіткість, аргументованість відповідей на запитання членів ЕК;
- зауваження й рекомендації рецензента (та оцінка) й наукового керівника роботи.

Критерії оцінювання з урахуванням національної шкали та шкали ECTS розробляються та затверджуються кафедрою. Розроблені критерії оцінювання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, насамперед, ураховують її теоретичний рівень, наукову новизну та практичне значення. *Орієнтовні критерії оцінювання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи*

Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Орієнтовні критерії оцінювання
А	відмінно	<p>Кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконана самостійно, має інноваційний характер, наукову новизну та теоретичне й практичне значення. Зміст відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений глибокий і всебічний аналіз інформаційних джерел; обґрунтовано актуальність і всебічно розкрито тему; матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними авторськими висновками, які зроблено на високому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог. Робота повністю відповідає встановленим вимогам. Відгук наукового керівника та рецензія позитивні. Під час захисту здобувач вищої освіти демонструє глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено, вичерпно і докладно відповідає на поставлені запитання. Захист засвідчує високу обізнаність здобувача вищої освіти з предметом дослідження.</p>
В	добре	<p>Кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконана самостійно, має інноваційний характер, наукову новизну та теоретичне й практичне значення. Зміст повною мірою відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений глибокий і всебічний аналіз інформаційних джерел; авторські висновки здійснено на достатньому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце окремі недоліки. Відгуки наукового керівника та рецензія позитивні. Під час захисту здобувач вищої освіти демонструє знання з питань теми, оперує даними дослідження, використовуючи презентацію під час доповіді, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання.</p>

С	добре	<p>Кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконана самостійно, має наукову новизну та практичне значення, зміст повною мірою відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел; тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неприципового характеру: в теоретичній частині поверхнево проаналізовано літературні джерела, елементи новизни чітко не представлені; авторські висновки здійснено в цілому відповідно до завдань дослідження, однак на неглибокому рівні узагальнення; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце суттєві помилки. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента, в яких мають місце окремі зауваження. Доповідь є логічною, проголошена впевнено й вільно, відповіді на запитання членів ЕК в основному правильні.</p>
D	задовільно	<p>Кваліфікаційна (бакалаврська) робота у цілому виконана самостійно, має дослідницький характер, зміст відповідає темі, меті та завданням дослідження; недостатньо коректно визначений та оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел не вповній мірі відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; робота характеризується поверхневим аналізом, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано, чітко не простежується наукове та практичне значення; авторські висновки зроблено не відповідно до завдань дослідження і на неглибокому рівні узагальнення; текст роботи в цілому оформлено згідно з вимогами, проте із значною кількістю помилок. Робота має зауваження рецензента щодо змісту. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не завжди коментується; основні тези роботи в доповіді розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. Під час захисту здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає</p>

		вичерпні аргументовані відповіді на запитання; не вміє доказово обґрунтовувати свої судження.
Е	задовільно	Кваліфікаційна (бакалаврська) робота в цілому виконана самостійно, відповідає вимогам, має суттєві зауваження. Тема роботи в основному розкрита, зміст відповідає темі, меті та завданням, але мають місце недоліки змістовного характеру, недостатньо коректно визначений та оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел недостатньо відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; авторські висновки зроблено не відповідно до завдань дослідження й на неглибокому рівні узагальнення; теоретичний розділ має характер запозичення, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції; текст роботи оформлено не відповідно до вимог із значною кількістю грубих помилок. Рецензія і відгук містять окремі зауваження. Доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні. захист засвідчує суттєві недоліки та неповноту обізнаності здобувача вищої освіти з предметом дослідження. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не коментується; основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.
Ф	незадовільно	Кваліфікаційна (бакалаврська) робота не відповідає вимогам, має багато суттєвих зауважень, нечітко сформульовані завдання дослідження; відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, а здійснений аналіз інформаційних джерел не відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; аналіз виконаний поверхнево або взагалі відсутній. Текст роботи оформлено не

		<p>відповідно до вимог із значною кількістю грубих помилок. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. У відгуках наукового керівника і рецензента є критичні зауваження. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, не може самостійно захищати основні положення дослідження, не дає відповіді на поставлені запитання або відповіді містять змістовні помилки. Захист засвідчує відсутність необхідної підготовки здобувача вищої освіти, необізнаність його з предметом дослідження.</p>
--	--	---

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A (відмінно)	відмінно
82 – 89	B (дуже добре)	добре
74 – 81	C (добре)	
64 – 73	D (задовільно)	задовільно
60 – 63	E (достатньо)	
35 – 59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
0 – 34	F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

ДОДАТКИ

Додаток А

ЗАЯВА

Завідувачеві кафедри освітнього
менеджменту та публічного
управління
Долженкову О. О.
здобувача вищої освіти заочної
форми навчання
спеціальності 281 Публічне
управління та адміністрування
Сидоренко П. І.

З А Я В А

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи «Оцінка спроможності громад: принципи, критерії, перспективи» та призначити науковим керівником кандидата економічних наук, доцента Іванову Інну Іванівну.

(Дата)

_____
підпис здобувача вищої освіти

Погоджено _____ І. І. Іванова
підпис наукового керівника

Погоджено _____ О. О. Долженков
підпис завідувача кафедри

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (БАКАЛАВРСЬКУ) РОБОТУ

Державний заклад

**«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет

**Кафедра освітнього менеджменту та публічного
управління**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри освітнього менеджменту
та публічного управління

О. О. Долженков

« _____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (БАКАЛАВРСЬКУ) РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
прізвище, ім'я, по батькові

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____
прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

2. Дата видачі завдання: « _____ » _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра освітнього менеджменту
та публічного управління

До захисту допускається

Декан факультету

_____ А. А. Фурман

Завідувач кафедри

_____ О. О. Долженков

« _____ » _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (бакалаврського) рівня вищої освіти на тему
«Оцінка спроможності громад: принципи, критерії, перспективи»

Виконала: студентка 4 року навчання
Сидорчук Тетяна Миколаївна
спеціальності 281 Публічне управління
та адміністрування

Керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Іванюк Олена Олексіївна

Рецензент:
кандидат наук з державного управління
Петренко Світлана Іванівна

Одеса – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ	8
1.1. Сутність понять «централізація» та «децентралізація»: розвідки вітчизняних та зарубіжних науковців	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення процесу децентралізації в сучасній Україні	26
Висновки з першого розділу	38
РОЗДІЛ II. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	40
2.1. Тенденції реалізації процесу децентралізації в управлінні освітою: досягнення та проблеми	40
2.2. Рекомендації менеджерам освіти щодо удосконалення управління освітою в умовах децентралізації	57
Висновки з другого розділу	63
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	85

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ВІДПОВІДНО ДО
НАЦІОНАЛЬНОГО СТАНДАРТУ УКРАЇНИ ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p align="center">Книги: Один автор</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства : теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
<p align="center">Два автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом : теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 3. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 4. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 5. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

<p>Три автори</p>	<p>1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p> <p>2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
<p>Чотири і більше авторів</p>	<p>Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
<p>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
<p>Без автора</p>	<p>1. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>2. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред. : С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p>

	<p>4. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>5. Службове право : витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>6. Сучасне суспільство : філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>7. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред. : Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>8. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>9. Країни пострадянського простору : виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>10. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
<p>Багатотомні видання</p>	<p>Енциклопедія Сучасної України / редкол. : І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд. : Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд. : Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>

<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України : сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
<p>Дисертації</p>	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII – початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.009 .04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення : 28.09.2017. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення : 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p>

	<p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал : пат. 25742 Україна : МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472 ; заявл. 12.02.07 ; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с. : ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т» ; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p>

	<p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97 ; чинний від 2013-08- 22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад. : Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд. : М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад. : О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p>
Частина видання: книги	<p>1. Гетьман А. П. Екологічна політика держави : конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>2. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>3. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття : порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років : втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р.</p>

	<p>Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p>Частина видання: довідкового видання</p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред. : Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Частина видання: продовжуваного видання</p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України : реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p>

	<p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права : генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення : 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL : http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL : http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення : 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI : https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

АНОТАЦІЯ

Іванюк В. В. Оцінка спроможності громад: принципи, критерії, перспективи: кваліфікаційна (бакалаврська) робота : (281 Публічне управління та адміністрування / Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Кафедра освітнього менеджменту та публічного управління. Кер. маг. роб. : Н. М. Петренко, к. держ. упр., доцент. Одеса, 2022. 62 с.

Анотація

Уточнено сутність поняття «спроможність громад»; проаналізовано нормативно-правові акти щодо основних аспектів спроможності громад в Україні, схарактеризовано зарубіжний досвід формування спроможності громад, систематизовано принципи та критерії спроможності громад, визначено перспективи формування спроможних громад в Україні.

Ключові слова: громада, спроможність територіальних громад, принципи, критерії формування спроможних громад, децентралізація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту : Закон України від 05. 09. 2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення : 24. 06. 2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01. 07. 2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення : 24. 07. 2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 18 с. (Національний стандарт України).URL :<http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>.
4. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf
5. [Положення про організацію освітнього процесу Державного закладу "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського", 2020 рік](https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf) https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf
6. Інструкція щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату). Одеса : Університет Ушинського, 2020. 8 с. URL :<https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/instrukt.pdf>.
7. Програма перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень (Strike Plagiarism). URL : <https://strikeplagiarism.com/uk/>.

